Ministerie van Financiën

TERSTOND – TER BESLISSING
Aan
de minister

Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen

Persoonsgegevens

nota

Nota Kamerbrief Hongarije

Datum
24 november 2022

Notanummer
2022-0000289547

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op woensdag 30 november heeft de Europese Commissie (EC) uitvoeringsbesluiten inzake maatregelen tegen HON uit hoofde van de MFK-rechtsstaatverordening (7,5 mld.) en ter goedkeuring van het Hongaarse herstelplan (5,8 mld.) gepubliceerd. In de bijgevoegde Kamerbrief gaat u in op deze voorstellen en de kabinetsinzet voor de Ecofinraad van 6 december a.s.

Beslispunten

- Bent u akkoord met verzending van bijgevoegde Kamerbrief en de daarin geformuleerde Nederlandse inzet? Zo ja, kunt u beide versies van de brief dan ondertekenen?
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota en bijgevoegde onderliggende stukken, conform de beleidslijn actieve openbaarmaking nota's. Omlijnde delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Kernpunten

Hongaars herstelplan:

- U geeft in de brief aan dat u voornemens bent te *onthouden.*
- Er zijn geen aanwijzingen dat de mijlpalen tekortschieten. HON zal middelen pas ontvangen als mijlpalen over de rechtsstaat (incl. corruptie) zijn gerealiseerd. Met onthouding erkent het kabinet dat het herstelfonds geen rechtsstaatinstrument is en steunt het kabinet de inspanningen van de EC.
- Tegelijkertijd geeft u met onthouden een signaal dat HON onvoldoende aantoont gecommitteerd te zijn aan gedeelde waarden van de EU.
- Ambtelijk zien wij geen inhoudelijke aanknopingspunten voor een tegenstem op basis van de RRF-verordening. Daarnaast lijkt het niet logisch om een andere koers te volgen dan bij Polen (onthouden). Een tegenstem van NL betekent daarnaast afkeuring van het handelen van de EC als belangrijke partner van NL op het rechtsstaatdossier. Met een tegenstem komt NL waarschijnlijk alleen te staan.
- Afkeuring van het herstelplan betekent bovendien dat de middelen voor 2023 vervallen, dit maakt hervormingen voor HON minder aantrekkelijk.

MFK-rechtsstaatverordening:

- U geeft in de brief aan dat u voornemens bent *in te stemmen* met het (aangepaste) voorstel van de Commissie om op basis van de uitgevoerde analyse t.a.v. de 17 corrigerende maatregelen het voorgestelde uitvoeringsbesluit van 18 september jl. te handhaven en zich maximaal in te zetten voor een gekwalificeerde meerderheid.

- De EC-beoordeling is grotendeels in lijn met de NL-inzet t.a.v. de beoordeling van de voortgang en risico's voor de EU-begroting.

Toelichting

Hongaars herstelplan:
In het uitvoeringsbesluit staan stevige en adequaat geformuleerde mijlpalen op het gebied van rechtsstaat over (i) corruptie, gebaseerd op de 17 corrigerende maatregelen die HON onderneemt in het kader van de MFK-rechtsstaatsverordening en op (ii) rechterlijke onafhankelijkheid, gebaseerd op de aanbevelingen uit het EC-rechtsstaatsrapport 2022. HON ontvangt de middelen pas als de mijlpalen over de rechtsstaat zijn gerealiseerd. De positie van de TK, de situatie in HON en de onthouding bij POL herstelplan, maken het politiek gezien logisch dat NL niet instemt met het uitvoeringsbesluit.

Advies: *onthouden*
- De EC is een belangrijke partner van NL op het rechtsstaatdossier. NL weegt dit belang mee in positiebepaling en doet recht aan inzet EC om HON RRP aan te grijpen om (i) hervormingen af te dwingen op rechterlijke onafhankelijkheid en (ii) aanvullende waarborgen op te nemen t.a.v. de door HON voorgestelde corrigerende maatregelen.
- Er zijn geen aanwijzingen dat de mijlpalen te kort zullen schieten.
- Een voor eind 2022 goedgekeurd herstelplan kan HON bewegen tot hervormingen op het gebied van de rechtsstaat. Zonder goedgekeurd herstelplan vervalt namelijk 70% van de middelen in 2023 en daarmee een belangrijke beweegreden voor HON om daadwerkelijk te hervormen.
- HON ontvangt pas middelen als de mijlpalen over de rechtsstaat zijn gerealiseerd. NL zal in de uitbetalingsfase streng blijven toezien dat de EC zorgvuldig beoordeelt of is voldaan aan de mijlpalen.
- Er zijn vooralsnog geen signalen dat lidstaten van plan zijn om niet in te stemmen. NL kan – met zoveel mogelijk gelijkgezinde lidstaten – inzetten op afgeven gezamenlijke verklaring.

Alternatief: *tegenstemmen*
- Een tegenstem doet mogelijk meer recht aan positie parlement. Echter, NL valt de EC hier nadrukkelijk mee af. Een tegenstem van NL betekent een motie van afkeuring van het handelen/oordeelsvermogen van de EC.
- Indachtig het feit dat het Herstelfonds geen rechtsstaatinstrument is en geen totaaloplossing kan bieden voor de rechtsstaat en grondrechtenproblemen in Hongarije incl. non-discriminatie, is het – anders dan in de POL casus - inhoudelijk lastig te beargumenteren dat de EC tekort is geschoten met opgenomen stevige mijlpalen (o.b.v. huidige informatie). Een tegenstem (en in mindere mate een onthouding) zal daarom m.n. politiek gedreven zijn.
- NL komt (naar verwachting) nadrukkelijk alleen te staan, zonder uitzicht op beter resultaat.

MFK-rechtsstaatsverordening
Op 30 november 2022 heeft de EC een Mededeling gepubliceerd met een beoordeling van de implementatie van de 17 corrigerende maatregelen. De EC heeft het voorstel voor een uitvoeringsbesluit niet aangepast. De Raad zal dus stemmen over het Commissievoorstel van 18/9.

Advies: *instemmen*
- NL kan instemmen met het aangepaste voorstel van de EC.
- De mededeling geeft gehoor aan de NL oproep aan de Commissie om met een gedegen, schriftelijke beoordeling van de voortgang te komen, inclusief nieuwe analyse met risico's voor de EU-begroting. De Commissie heeft

(grotendeels) in lijn met de NL-inzet gehandeld met betrekking tot de toetsing over effectiviteit en doelmatigheid.
- Uit de beoordeling blijkt ook dat HON stappen heeft gezet. Dit laat zien dat de financiële druk die uitgaat van de MFK-rechtsstaatverordening werkt.

Proces
- Op 6 december vindt tijdens de Ecofinraad zeer waarschijnlijk de eerste bespreking plaats Het is echter nog niet duidelijk of dan ook besluitvorming plaats zal vinden. Besluitvorming gaat via gekwalificeerde meerderheid. De Raad kan het uitvoeringsbesluit met QMV wijzigen. Er is geen rol voor het EP.
- HON kan een verzoek indienen om de zaak voor te leggen aan de Europese Raad (van 15-16 december). Dan zal daarna nog een Ecofinraad moeten plaatsvinden voor definitieve besluitvorming.
- Op grond van de MFK-rechtsstaatsverordening kan HON bewijs bij de EC aandragen dat niet langer aan de voorwaarde van artikel 4 van de MFK-rechtsstaatverordening wordt voldaan en verzoeken tot intrekken maatregelen. Hierop kan de Commissie vervolgens overgaan tot het indienen van een voorstel voor het opheffen of aanpassen van de maatregelen.

Context besluitvorming
- De regering-Orban heeft grote invloed op de rechterlijke macht, en ook op instituties als de media, civil society, de wetenschap en het onderwijs. De corruptieproblematiek is ernstig, wijdverspreid en ingesleten in de dagelijkse praktijk, waardoor er risico's zijn voor de juiste besteding van EU-middelen.
- HON heeft geen goede track record m.b.t. opvolging arresten EU-Hof en aanbevelingen van instanties als de OVSE, GRECO en de RvE. Door de tweederde Fidesz-meerderheid in het parlement (en continuerende geldende noodtoestand) kunnen wetten eenvoudig worden gewijzigd of teruggedraaid.
- HON heeft discriminerende anti-lhbtiq wetgeving aangenomen in 2021. De CIE is hiertegen een inbreukprocedure gestart en heeft 15 juli jl. bekend gemaakt de zaak naar het HvJEU door te verwijzen (inzet NL is om met zo veel mogelijk LS deel te nemen aan zijde van de CIE).
- HON heeft EU-middelen hard nodig. HON voert hervormingen voortvarend door. HON voert druk op EULS op met dreigende blokkades op unanimiteitsdossiers.

Communicatie
N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
- Kamer: Motie Sjoerdsma/Piri/Van der Lee (17/11 aangenomen met steun coalitie) verzoekt pas akkoord te gaan met vrijgeven van Europese middelen als HON controleerbare en onomkeerbare stappen heeft gezet richting het verbeteren van de rechtsstaat en het tegengaan van fraude.
- EP: Kritische geluiden over voortgang HON en roept Raad op tot nemen maatregelen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Doc. nr.	Datum	Naam document
1	30-11-2022	E-mail: Verzending Kamerbrief RRF-uitvoeringsbesluit Hongarije en de MFK-rechtsstaatverordening
2	29-11-2022	Nota - min - BWO-advies Hongarije
3	29-11-2022	BWO - notitie Hongarije 1 december 2022

To: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
Cc: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
From: Persoonsgegevens
Sent: Wed 11/30/2022 7:42:33 PM
Subject: RE: [terstond: ter beslissing] verzending Kamerbrief RRF-uitvoeringsbesluit Hongarije en de MFK-rechtsstaatverordening
Received: Wed 11/30/2022 7:42:35 PM

Minister is akkoord. Persoonsgegevens

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: woensdag 30 nov. 2022 6:12 PM
Aan:
Kopie Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
Onderwerp: [terstond: ter beslissing] verzending Kamerbrief RRF-uitvoeringsbesluit Hongarije en de MFK-rechtsstaatverordening

Sigrid,

Bijgevoegd vind je de beslisnota en de Kamerbrief over het RRF-uitvoeringsbesluit Hongarije en de MFK-rechtsstaatverordening. Graag horen we of jij akkoord bent met de beslispunten uit de nota, zodat de brief en onderliggende stukken vanavond nog naar het parlement kunnen worden verzonden, met het oog op het Commissiedebat morgen om 10:00.

Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister

Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen

Persoonsgegevens

nota

Advies BWO Hongarije

Datum
29 november 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

- Woensdag 30 november vindt tussen 09:00 en 09:15 op kantoor een telefonisch BWO plaats tussen FIN, EZK, BZ en AZ over besluitvorming ten aanzien van Hongarije. U wordt ambtelijk ondersteund door Persoonsgegevens Persoonsgegevens
- Er liggen twee beslispunten ter besluitvorming voor t.a.v. het HON RRP en voorstel van de Commissie i.h.k.v. de MFK-rechtsstaatverordening tegen Hongarije.
- Bijgaand vind u de BWO-notitie en de conceptbrief die met hoge ambtenaren van FIN, EZK, BZ en AZ is gedeeld.

Adviezen

- Wij adviseren u om met beide voorgestelde beslispunten instemmen.
- Beslispunt 1: Er wordt aan het BWO voorgesteld om te onthouden van stemmen over het Hongaarse RRP. Vanuit ambtelijk oogpunt is er op basis van de nu beschikbare informatie en de RRF-verordening geen reden om niet met het Hongaarse herstelplan in te stemmen. Momenteel zijn geen aanwijzingen dat mijlpalen tekort schieten op basis van RRF-verordening. Er lijken bovendien sterkte mijlpalen opgenomen die er toe leiden dat HON pas middelen uit het herstelfonds kan ontvangen als maatregelen ten aanzien van de rechtsstaat heeft genomen. Als instemmen vanuit politiek oogpunt niet mogelijk is gelet op de bredere zorgen over de Hongaarse rechtsstaat en de context van de eerder onthouding van stemmen bij het Poolse herstelplan, raden wij aan om te onthouden.
- Beslispunt 2: Er wordt aan het BWO voorgesteld om QMV te vinden in de Raad om middelen voor Hongarije op te schorten. NL kan instemmen met het Commissievoorstel om 7,5 miljard euro op te schorten. Indien geen QMV aanwezig maar die mogelijk voor een lager op te schorten bedrag wel haalbaar is, zal NL zich inzetten voor een zo hoog mogelijk bedrag op te schorten middelen. Wij kunnen ons ambtelijk vinden in die voorgestelde inzet.

Kernpunten

- In het BWO wordt om sturing gevraagd voor de positiebepaling t.a.v. het HON RRP en voorstel van de Commissie i.h.k.v. de MFK-rechtsstaatverordening tegen Hongarije.
- De Europese Commissie publiceert 30 november de beoordeling van de corrigerende maatregelen die Hongarije heeft genomen in het kader van de

MFK-rechtsstaatverordening en hun voorstel voor een Raadsbesluit voor de goedkeuring van het Hongaarse herstelplan.
- De Europese Commissie oordeelt dat de corrigerende maatregelen onvoldoende zijn om het risico voor de financiële belangen van de Unie weg te nemen. De Commissie laat het voorstel voor het uitvoeringsbesluit om 65% van de Cohesiemiddelen voor Hongarije (7,5 mrd euro) ongewijzigd. Raad besluit met QMV.
- De Europese Commissie is tot een positieve beoordeling gekomen van het Hongaarse herstelplan. Raad besluit met QMV.
- Proces: De besluitvorming op beide documenten loopt naar verwachting parallel aan elkaar. Het lijkt erop dat de voorstellen tijdens de Ecofinraad van 6 december besproken worden, maar het is niet zeker dat dit al tot besluitvorming leidt.

Toelichting
- Ter achtergrond vind u de conceptbrief die is opgesteld op basis van de huidige informatie, waarin de geadviseerde Nederlandse inzet is opgenomen. Na het BWO en de publicatie van de definitieve stukken zal de brief worden afgerond en aan de ministers van FIN, EZK en BZ ter ondertekening worden voorgelegd.
- Bij het schrijven van deze nota zijn sommige conceptstukken vertrouwelijk tot onze beschikking gesteld; echter een belangrijke annex bij het Hongaarse RRP waarin precies duidelijk wordt welke mijlpalen op het vlak van de rechtsstaat zijn opgenomen is nog niet beschikbaar. Voor afronding van het kamerstuk moet dus worden gecontroleerd of die in lijn zijn met de informatie die hierover mondeling van de Commissie is ontvangen.

Communicatie
Kamer wordt voorafgaand aan het Commissiedebat Eurogroep/Ecofin dat 1 december om 10 uur plaatsvindt geïnformeerd over de kabinetsappreciatie van de gepubliceerde documenten.

Politiek/bestuurlijke context
Hongarije staat nadrukkelijk in de belangstelling van de Tweede Kamer. Zo is onder andere motie Sjoerdsma/Piri/Van der Lee aangenomen met steun coalitie waarin wordt verzoekt pas akkoord te gaan met vrijgeven van Europese middelen als HON controleerbare en onomkeerbare stappen heeft gezet richting het verbeteren van de rechtsstaat en het tegengaan van fraude.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Moet later worden beoordeeld.

Bespreekpunt:
- **Positiebepaling t.a.v. RRF-uitvoeringsbesluit HON (herstelplan).**
- **Positiebepaling t.a.v. CIE voorstel inzake maatregelen tegen HON op grond van de MFK-rechtsstaatsverordening.**

1. **Beslispunt RRF-uitvoeringsbesluit: NL onthoudt zich van stemmen.**

- Besluitvorming (of mogelijk alleen eerste bespreking) over RRF-uitvoeringsbesluit (HON herstelplan) ligt naar verwachting voor tijdens Ecofin van 6/12 as. Dit is waarschijnlijk het meest strenge en overtuigende RRF-uitvoeringsbesluit. Bevat cf. NL inzet stevige 'super' mijlpalen op corruptie en rechterlijke onafhankelijkheid, d.w.z.: HON ontvangt geen geld uit herstelplan zonder dat deze mijlpalen zijn gerealiseerd.
- In concept Kamerbrief is onthouding als volgt onderbouwd: "*Het kabinet is voornemens om zich tijdens de Ecofinraad op 6 december 2022 te onthouden van stemmen over het voorstel voor een uitvoeringsbesluit ter goedkeuring van het Hongaarse herstelplan. Met deze onthouding onderkent het kabinet dat het EU Herstelfonds geen rechtsstaatinstrument is, en steunt het kabinet de inspanningen die de Commissie heeft gepleegd om te komen tot mijlpalen die Hongarije aanzetten tot hervormingen op gebied van rechtsstatelijkheid. Tegelijkertijd geeft het kabinet middels een onthouding ook een duidelijk signaal aan Hongarije dat de Hongaarse regering onvoldoende aantoont gecommitteerd te zijn aan de gedeelde waarden van de Europese Unie, en aan het zetten van de stappen die nodig zijn om de zorgen op dat terrein weg te nemen en het wederzijds vertrouwen te herstellen.*"
- Aanvullend geldt dat CIE belangrijkste partner voor NL is op het RoL-dossier. Internationale en diplomatieke belangen Internationale en diplomatieke belangen een goedgekeurd herstelplan voor eind 2022 HON blijven bewegen tot hervormingen op het gebied van rechtsstaat.
- Krachtenveld nog onduidelijk. Op dit moment geen signalen dat LS voornemens zijn om tegen te stemmen. NL probeert medestanders te vinden voor onthouding en schriftelijke verklaring, maar vrij grote kans dat NL alleen komt te staan (vgl. met POL herstelplan).

2. **Beslispunten MFK-rechtsstaatsverordening: (i) NL kan instemmen met CIE-voorstel voor een uitvoeringsbesluit om HON met circa EUR 7.5 mld. te korten. NL zet zich in om QMV te vinden in de Raad voor het opleggen van maatregelen op grond van de MFK-rechtsstaatsverordening. (ii) Indien geen QMV aanwezig is in de Raad voor CIE-voorstel, zet NL in op een gewijzigd voorstel met een zo hoog mogelijk kortingspercentage, om alsnog QMV te kunnen vinden.**

- O.b.v. beoordeling CIE (o.b.v. huidige info, nog geen stukken) schiet HON tekort in de implementatie en uitwerking van de corrigerende maatregelen door HON genomen i.h.k.v. de MFK-rechtsstaatsverordening. Er is volgens CIE daarom nog altijd sprake van een ernstig (potentieel) risico voor de EU-begroting. CIE handhaaft oorspronkelijke voorstel om HON met circa EUR 7.5 mld. te korten (= 65% van bepaalde cohesiefondsen). Besluitvorming (of mogelijk alleen eerste bespreking) verwacht tijdens Ecofin 6/12. QMV in Raad nodig om met voorstel in te stemmen *of* om voorstel te wijzigen (vb. lager kortingspercentage). Blokk. minderheid genoeg om voorstel weg te stemmen, in dat geval blijven de middelen op basis van de reguliere programmaspecifieke eisen beschikbaar.
- In concept Kamerbrief als volgt verwoord: "*Het kabinet is voornemens om tijdens de Ecofinraad op 6 december 2022 in te stemmen met het opleggen van maatregelen tegen Hongarije. Het kabinet kan de Mededeling met een door de Commissie uitgevoerde analyse van de implementatie en uitwerking van de zeventien maatregelen volgen, en steunt de Commissie in haar besluit om op basis van haar beoordeling het op 18 september 2022 voorgestelde uitvoeringsbesluit maatregelen tegen Hongarije op grond van de MFK-rechtsstaatverordening te handhaven.*"
- Internationale en diplomatieke belangen

Proces:
- 30/11: leestijd Kamerbrief door bewindspersonen en verzending Kamerbrief door FIN.
- 1/12, 10:00: CD Ecofin, met mogelijk aansluitend 2MD + stemmingen
- 6/12: Besluitvorming (of mogelijk alleen eerste bespreking) tijdens Ecofinraad. Mogelijk wordt discussie op verzoek van HON opgeschaald naar de Europese Raad 15-16/12, met in dat geval een extra Ecofin op uiterlijk 19/12.
- Kamer: Motie Sjoerdsma/Piri/Van der Lee (17/11 aangenomen met steun coalitie) verzoekt pas akkoord te gaan met vrijgeven van Europese middelen als HON controleerbare en onomkeerbare stappen heeft gezet richting het verbeteren van de rechtsstaat en het tegengaan van fraude.
- Kamervragen gesteld op 25/11 door Van Wijngaarden/Brekelmans, Omtzigt en Piri over Hongarije.